

## Vejledning til grundfaget Sundhed i erhvervsuddannelserne Fagbilag 21

Gældende fra 1. Juli 2011

Uddannelsesstyrelsen, Afdelingen for erhvervsrettede uddannelser

1. Indledning.....	1
2. Formål.....	1
3. Undervisningen.....	1
4. Rammer for valg af indhold.....	2
5. Dokumentation.....	3
6. Bedømmelse og evaluering.....	4

### 1. Indledning

Alle bestemmelser, der er bindende for undervisningen og prøverne i grundfagene, findes i uddannelsesloven og de tilhørende bekendtgørelser, herunder fagbilag. Denne vejledning beskriver rammer for og anvisninger på, hvorledes de bindende bestemmelser kan opfyldes.

Eksempler og forslag i vejledningen er tænkt som inspiration for underviseren og er således ikke udtømmende. For yderligere inspiration kan henvises til [www.eudtube.dk](http://www.eudtube.dk), som rummer mulighed for at downloade inspirationsmateriale og for at uploade eget materiale.

På [eudtube.dk](http://eudtube.dk)'s forside er desuden link til fagsiden for Sundhed, der blandt andet indeholder faglig inspiration, fagbilag og kontaktoplysninger.

Der er ingen ændringer i fagbilaget.

### 2. Formål

Grundfaget Sundhed skal bidrage til, at eleverne opnår en helhedsforståelse af begrebet sundhed til brug for aktuelle arbejdsområder i en erhvervsfaglig sammenhæng, til gavn for dem selv i hverdagen og som bidrag til en positiv samfundsmæssig udvikling.

Gennem arbejdet med sundhedsmæssige problemstillinger styrkes elevernes evne, til at arbejde sundhedsforebyggende og sundhedsfremmende i uddannelse og erhverv.

### 3. Undervisningen

Fagets mål er beskrevet som kompetencemål. Kompetence forstås her som den evne en elev har til, på baggrund af faglig indsigt, at handle hensigtsmæssigt i en given situation. Derved bliver det elevernes

handlinger, der afdækker i hvilken grad, eleverne besidder de enkelte kompetencer og dermed også elevernes handlinger, som giver grundlag for bedømmelse af eleverne.

Tilrettelæggelsen af undervisningen og valg af indhold skal tilgodese elevernes forudsætninger og valg af uddannelse. Fagets udmøntning kan variere fra elev til elev såvel som fra skole til skole. Skolen beskriver i den lokale undervisningsplan, hvordan faget gennemføres i den enkelte uddannelse.

Undervisningens mål angiver det, eleven skal kunne ved undervisningens afslutning, mens indholdet angiver de vidensområder, eleverne skal arbejde med. Hverken mål eller indhold må opfattes isoleret, men skal ses i sammenhæng med hinanden. Det centrale er: Eleverne skal kunne anvende viden om almen sundhed hos det enkelte menneske og i et samfundsmæssigt perspektiv. Derudover skal eleverne kunne handle ud fra et sundhedsfremmende og forebyggende perspektiv.

#### **4. Rammer for valg af indhold**

Undervisningen skal omfatte praktisk og teoretisk arbejde ud fra grundlæggende elementer og principper inden for valgte emner. Der lægges vægt på emner med relevans for elevernes uddannelse og branche.

Undervisningen i faget tager sit teoretiske udgangspunkt i sundhed på tre niveauer:

- Det personlige perspektiv
- Det erhvervsrettede perspektiv
- Det samfundsmæssige perspektiv

I *det personlige perspektiv*, skal faget ses i relation til eleven selv og til de sundhedsmæssige problemstillinger, eleven oplever i sit dagligliv. Det indbefatter, at have et godt liv med en høj grad af livskvalitet for at kunne klare sig gennem kriser, sorg, sygdom og modgang som menneske og dermed som medarbejder. Faget kan her være med til at vise eleven de muligheder der findes, for at fremme den personlige sundhed og trivsel.

Det personlige perspektiv skal kombineres med et *erhvervsrettet perspektiv til faget*. Eleven skal bidrage til at forebygge sygdomme og fremme sundheden for de kunder, klienter, patienter og kolleger som eleven kommer i forbindelse med gennem sit erhverv. Det personlige og det erhvervsrettede perspektiv skal knyttes til sundhed set i et *samfundsmæssigt perspektiv*. Eleverne skal her få en forståelse af forskellige sundhedsopfattelser, som det kommer til udtryk i den offentlige debat, således at de kan være med til at bidrage til en positiv samfundsmæssig udvikling.

Faget har grænseflader til andre grundfag, eksempelvis hygiejne, miljø, arbejdsmiljø og idræt. Der kan derfor med fordel arbejdes tværfagligt med disse fag, hvis fagene er repræsenteret inde for samme uddannelse. Derudover er det væsentligt, at faget tones i forhold til den enkelte uddannelsesretning, og der kan derfor også med fordel arbejdes tværfagligt med områdefagene i den enkelte uddannelse.

#### **Kompetencemål og indhold**

Undervisningens mål er, at eleven kan:

- 1) redegøre for fysiske, hygiejniske og ernæringsmæssige aspekter, som kan højne sundheden.
- 2) redegøre for sammenhængen mellem befolkningens sundhedstilstand og den samfundsmæssige

udvikling.

3) forstå betydningen af forebyggelse og sundhedsfremme og kan handle derefter.

Disse kompetencemål skal som før nævnt ses i en personlig, erhvervsrettet og samfundsmæssig sammenhæng. Undervisningens indhold skal relateres til elevernes hverdag. Samtidig skal der være en tøjning i forhold til de erhverv, eleverne skal arbejde indenfor. Det er derfor ikke alle dele af de nedenstående emner, der er lige relevante for alle uddannelsesretninger. Indholdsbeskrivelserne er således vejledende, så længe de bekendtgørelsesfastsatte kompetencemål nås af eleverne.

Det fysiske aspekt handler om sammenhængen mellem motion, bevægelse og sundhed. Emner inden for dette område kan være ergonomi, motion og bevægelse på arbejdspladsen og i fritidslivet.

Det hygiejniske aspekt omhandler både den personlige hygiejne og fødevarerhygiejnens betydning for menneskets sundhed.

Det ernæringsmæssige aspekt sætter fokus på sammenhængen mellem kost og sundhed. Herunder næringsstofferne sammensætning og betydning for menneskets velbefindende samt udviklingen i danskernes kostvaner.

Sammenhængen mellem befolkningens sundhedstilstand og den samfundsmæssige udvikling vedrører de faktorer, der påvirker vores sundhed set i et samfundsmæssigt perspektiv, herunder stillingtagen til organdonation. Undervisningen kan her tage udgangspunkt i de forskellige faktorer, der påvirker vores sundhed, sådan som det fremgår af den aktuelle sundhedspolitik, eksempelvis kost, motion, rygning, alkohol og andre rusmidler, overvægt, ulykker, miljø og arbejdsmiljø. Desuden kan der inddrages forskellige folkesygdomme såsom diabetes, hjerte-karsygdomme, knogleskørhed, allergier og psykiske lidelser samt sundhedsfremme og forebyggelse i forbindelse med disse sygdomme. Undervisningen skal give en forståelse af disse faktorer, således at eleven øger sin evne til at forebygge sygdomme og fremme sundheden for sig selv og andre.

Undervisningen kan samtidig sætte forskellige sundhedsopfattelser til diskussion og belyse de komplekse sammenhænge, der påvirker forskellige befolkningsgruppers sundhed. Heri kan indgå diskussioner om levevilkår, livsstil, normer samt individuelle og kollektive handlemuligheder. Undervisningen kan foregå i samarbejde med udefra kommende vejledere – eksempelvis kommunale eller regionale sundheds- og forebyggelseskonsulenter eller gennem deltagelse i forebyggelses og sundhedsfremmende aktiviteter på skolen og i praktikvirksomheden. Der kan på den måde arbejdes med forskellige sundhedspædagogiske metoder, der tilgodeser såvel det personlige, det erhvervsrettede og det samfundsmæssige perspektiv i faget.

Undervisningen tilrettelægges således, at eleven på baggrund af den teoretiske undervisning udvikler en forståelse for sundhedens betydning i det praktiske arbejde. Det er vigtigt, at eleven får mulighed for at arbejde med sundhed i praktiske sammenhænge inden for det konkrete uddannelsesområde.

Eleven skal kunne handle ud fra sin forståelse af forebyggelse og sundhedsfremme inden for området og vise at de har en forståelse for begrebet sundhed og kan bruge dette i omgangen med patienter og kunder på en arbejdsplads.

Hvilke emner, der kan være aktuelle i den enkelte uddannelse, kan variere, og det er derfor op til skolen i den lokale undervisningsplan at fastlægge det konkrete indhold i undervisningen.

## 5. Dokumentation

Den valgte dokumentationsform, skal bidrage til at konkretisere og udvikle elevens forståelse for sundhed i en personlig, erhvervsrettet og samfundsmæssig kontekst. Ved valg af dokumentationsform er det hensigtsmæssigt at eleven viser forståelse for hvad sundhed er, og hvad sundhed betyder i den pågældende uddannelse og branche. Dokumentationen skal medvirke til præsentation af det faglige niveau og være af udviklende karakter for elevens læreproces.

Afleveringsform og dokumentation kan antage mange former, men det er afgørende at eleven arbejder med, at illustrere arbejdsgange i praksis og giver repræsentative eksempler på arbejdet med sundhedsfremme. Dette kan eksempelvis ske gennem handleplaner for sundhed, rapporter, et produkt, et konkret sundhedsfremmende tiltag eller lignende. I uddannelser, hvor ernæring og fødevarer har en fremtrædende rolle kan det ske gennem fremstilling af ernæringsrigtig mad til forskellige målgrupper, ved udarbejdelse af kostvejledninger og lignende. I andre uddannelser kan dokumentation ske gennem udarbejdelse af materialer om folkesygdomme, rusmidler, motion, ergonomi og arbejdsmiljø som en del af et konkret sundhedsfremmende projekt.

Hvilke emner, der kan være aktuelle i den enkelte uddannelse, kan variere, og det er derfor op til skolen i den lokale undervisningsplan at fastlægge det konkrete indhold i undervisningen.

## **6. Bedømmelse og evaluering**

Eleven skal vise, at han – på baggrund af faglig indsigt – kan handle hensigtsmæssigt i en given situation. Derved bliver det elevens handlinger, der afdækker i hvilken grad, eleven besidder de enkelte kompetencer, og dermed også elevens handlinger, som giver grundlag for bedømmelse af eleven. Bedømmelse og evaluering kan tage udgangspunkt i den dokumentation, som er beskrevet ovenfor. Eventuelle prøver i faget skal være praksisnære og kan med fordel tage udgangspunkt i den praksisnære dokumentation.